

รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย : การศึกษาเชิงภาษาศาสตร์สังคม

นางสาวชนินทร วิริยะพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-471-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016595

I 103 11026

PATTERNS OF SALUTATION IN PERSONAL LETTERS IN THAI :
A SOCIOLINGUISTIC STUDY

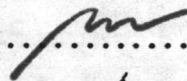
Miss Chaninthorn Viriyapant

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Linguistics
Graduate School
Chulalongkorn University
1990
ISBN 974-577-471-5

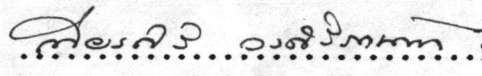
หัวข้อวิทยานิพนธ์   รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย : การศึกษาเชิงภาษาศาสตร์สังคม
โดย   นางสาวชนิษฐา วิริยะพันธ์
ภาควิชา   ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

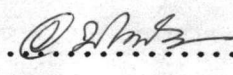

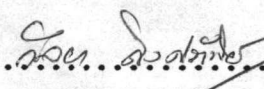
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..........คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.กาวร วิษราภิช)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..........ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพชรศิริ วงศ์วิภาณนท์)

..........อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..........กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภักย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

ชื่อนิพนธ์ วิริยะพันธ์ : รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย : การศึกษาเชิงภาษาคำศัพท์สังคม (PATTERNS OF SALUTATION IN PERSONAL LETTERS IN THAI : A SOCIOLINGUISTIC STUDY) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 113 หน้า. ISBN 974-577-471-5.

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะหารูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยปัจจุบัน รวมทั้งการใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่แตกต่างกันไปตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้ต้นเขียนถึง และอายุของผู้เขียนที่ต่างกัน ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการตอบแบบสอบถามของ อาจารย์ นิสิต นักเรียนในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 4 กลุ่มอายุคือ อายุ 10-15 ปี, 20-25 ปี, 30-35 ปี และ 40-45 ปี เมื่อเขียนจดหมายส่วนตัวถึงผู้ใหญ่ ผู้เยาว์ และผู้ที่เท่ากัน

ผู้วิจัยพบว่า โครงสร้างของคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย ประกอบด้วยส่วน 2 ส่วน ส่วนแรกคือ คำขึ้นต้น ซึ่งมีหรือไม่มีก็ได้ คำขึ้นต้นอาจอยู่ในรูปของ คำทักทาย หรือ คำแสดงความคารวะ ส่วนที่สองคือ คำเรียกขาน ซึ่งต้องปรากฏเสมอ และจากโครงสร้างดังกล่าวสามารถแบ่งคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทยออกเป็น 3 รูปแบบใหญ่คือ คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในรูปของ คำแสดงความคารวะ + คำเรียกขาน คำทักทาย + คำเรียกขาน และ คำเรียกขาน

จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยพบว่า การใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวแตกต่างกันไป ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้ต้นเขียนถึง เมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่ คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวจะอยู่ในรูปของ คำแสดงความคารวะ + คำเรียกขาน และเมื่อเขียนถึงผู้เยาว์ หรือ ผู้ที่เท่าเทียมกัน รูปแบบที่ใช้ได้แก่ คำทักทาย + คำเรียกขาน และ คำเรียกขาน นอกจากนี้ยังพบว่า ชื่อ ซึ่งเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่งมีใช้น้อยมากในการเป็นส่วนประกอบของคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว เมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่ โดยเฉพาะกับญาติที่มีอาวุโสมาก และผู้เป็นครู

สำหรับการใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว ที่แปรไปตามอายุของผู้เขียน 4 กลุ่มอายุ ผู้วิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างของการใช้ในระดับที่เป็นรูปแบบใหญ่ แต่จะแตกต่างกันในระดับที่เป็นรูปแบบย่อย โดยเฉพาะในการใช้คำขึ้นต้น ซึ่งได้แก่ คำทักทาย และ คำแสดงความคารวะ กล่าวคือ ผู้เขียนกลุ่มอายุ 10-15 ปี ใช้ทั้งคำทักทาย และคำแสดงความคารวะในแบบต่าง ๆ ที่มากที่สุด เมื่อเทียบกับผู้เขียนอีก 3 กลุ่ม

ภาควิชา ..... ภาษาคำศัพท์ .....
สาขาวิชา ..... ภาษาคำศัพท์ .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... *อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์* .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์* .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ที่ต้นฉบับที่คลังข้อมูลวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงเล่มเดียว

CHANINTHORN VIRIYAPANT : PATTERNS OF SALUTATION IN PERSONAL LETTERS
IN THAI : A SOCIOLINGUISTIC STUDY. THESIS ADVISOR : ASST. PROF.
AMARA PRASITHRATHSINT, PH.D. 113 pp. ISBN 974-577-471-5.

This study aims at investigating patterns of salutation in Thai personal letters and the use of these patterns, which vary according to two social factors : the relationship between the writer and receiver of the letter, and the age of the writer. The data on which the analysis is based are from the questionnaires answered by a number of teachers and students in the Faculty of Education, Chulalongkorn University. The respondents who were divided into 4 age groups : 10-15 years, 20-25 years, 30-35 years and 40-45 years, were asked to give the forms of salutation when writing to people who are their seniors, juniors and equals.

It was found that a salutation in Thai personal letters consists of two parts : the first, which is optional, is the "beginning term" which can be a greeting word or a word marking respect. The second part, which is obligatory, is a term of address. Based on its structured, a salutation in Thai personal letters is divided into three major patterns : "the word marking respect + address term", "greeting word + address term" and "address term" patterns.

Concerning the use of salutation patterns that vary according to the relationship between the writer and receiver, it was found that when writing to a senior person, the writer normally uses the word marking respect + address term pattern, and when writing to a junior person and equals, he mostly uses the greeting word + address term and address term patterns. Moreover, it was also found that a name is rarely used when writing to a senior person.

Finally, with regard to the use of salutation patterns among the four age groups. It was found that there is no difference in the use of major patterns but some difference in the use of minor ones; namely, the youngest group use more various patterns of the greeting word and the word marking respect than the other three groups.

ภาควิชา ..... ภาษาคำสั่ง
สาขาวิชา ..... ภาษาคำสั่ง
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต ..... *Chaninthorn Viriyapant*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Amara Prasithrathsint*

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อันมีค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศรี วิงศ์วิภาณนท์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้เพราะความกรุณาของคณาจารย์ภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางภาษาศาสตร์ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยจึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลอันมีค่ายิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อันได้แก่ อาจารย์ นิสิต และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในสังกัดคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยขอระลึกถึงและขอบพระคุณญาติผู้ใหญ่ในร่มไทร 21/31 ที่ได้ให้กำลังใจตลอดมาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณช่ามณี วิริยะพันธ์ ผู้ซึ่งได้มอบให้ทั้งชีวิตจิตใจ เพื่อความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน จนถึงขั้นสูงสุดของผู้วิจัยในครั้งนี้ด้วยความรัก และห่วงใยเกินกว่าจะหาผู้ใดมาเทียบได้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความอนุเคราะห์อื่น ๆ โดยเฉพาะ คุณวิชัย กฤตประโชชน์ และเพื่อนรุ่น B8. ทุกคน

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คุณสมชาย พัฒนศาสตร์ ผู้คอยให้กำลังใจ และช่วยเหลืออย่างเอาใจใส่ ซึ่งทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จบลงด้วยความปิติยินดี

	หน้า
บทที่ 3 รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวในภาษาไทย.....	16
3.1 รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว.....	16
3.2 ส่วนประกอบของคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว.....	19
3.2.1 คำขึ้นต้น.....	19
3.2.2 คำเรียกขาน.....	21
บทที่ 4 รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่แปรตามความสัมพันธ์	
ระหว่างผู้เขียนและผู้ที่ถูกเขียนถึง.....	24
4.1 รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว	
ของผู้เขียนเมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่.....	28
4.2 รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว	
ของผู้ใหญ่เมื่อเขียนถึงผู้เขียน.....	37
4.3 รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวเมื่อเขียนถึงเพื่อน	
สามี/ภรรยา และ คู่รัก.....	41
4.4 สรุปการใช้รูปแบบคำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่แตกต่างกัน	
ตามความสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนกับผู้ที่ถูกเขียนถึง.....	46
4.4.1 เมื่อเขียนจดหมายส่วนตัวถึงผู้ใหญ่.....	46
4.4.2 เมื่อเขียนจดหมายส่วนตัวถึงผู้เขียน.....	48
4.4.3 เมื่อเขียนจดหมายส่วนตัวถึงเพื่อน	
สามี/ภรรยา และ คู่รัก.....	49
บทที่ 5 การใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวโดยผู้เขียนที่มีอายุต่างกัน.....	50
5.1 กลุ่มอายุต่าง ๆ ของผู้เขียนจดหมาย.....	50
5.2 การใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม.....	51
5.2.1 คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่ใช้โดยผู้เขียน 4 กลุ่มอายุ	
เมื่อเขียนถึงผู้ที่มีฐานะเป็นผู้ใหญ่.....	52
5.2.1.1 เมื่อเขียนถึงพ่อ-แม่.....	52
5.2.1.2 เมื่อเขียนถึงลุง-ป้า.....	55
5.2.1.3 เมื่อเขียนถึงน้า-อา.....	59

	หน้า
5.2.1.4 เมื่อเขียนถึงพี่.....	65
5.2.1.5 เมื่อเขียนถึงครู.....	68
5.2.2 คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่ใช้โดยผู้เขียน 4 กลุ่มอายุ เมื่อเขียนถึงผู้ที่มีฐานะเป็นผู้ให้อภัย.....	71
5.2.2.1 เมื่อเขียนถึงลูก.....	71
5.2.2.2 เมื่อเขียนถึงหลาน.....	72
5.2.2.3 เมื่อเขียนถึงน้อง.....	75
5.2.2.4 เมื่อเขียนถึงศิษย์.....	78
5.2.3 คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่ใช้โดยผู้เขียน 4 กลุ่มอายุ เมื่อเขียนถึงเพื่อน สามี/ภรรยา และคู่รัก.....	81
5.2.3.1 เมื่อเขียนถึงเพื่อน.....	81
5.2.3.2 เมื่อเขียนถึงสามี/ภรรยา.....	85
5.2.3.3 เมื่อเขียนถึงคู่รัก.....	86
5.3 สรุปการใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียนที่มีอายุ ต่างกัน 4 กลุ่มอายุ.....	88
5.3.1 การใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียนทั้ง 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึงผู้ใหญ่.....	89
5.3.2 การใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียนทั้ง 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึงผู้ให้อภัย.....	90
5.3.3 การใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียนทั้ง 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึงผู้ที่มีฐานะเท่าเทียมกัน.....	91
บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
6.1 สรุป.....	92
6.2 อภิปรายผล.....	95
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	97

	หน้า
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก ก.	99
ภาคผนวก ข.	102
ภาคผนวก ค.	108
ประวัติผู้เขียน.....	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ลำดับความถี่ในการปรากฏของรูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัว 3 รูปแบบใหญ่..	24
2. แสดงลำดับรูปแบบย่อยของค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่ใช้จากมากที่สุด ไปหาน้อยที่สุด.....	25
3. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงพ่อและแม่.....	29
4. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงลุงและป้า.....	31
5. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงน้าและอา.....	33
6. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงพี่.....	34
7. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงครู.....	36
8. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงหลาน.....	38
9. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงน้อง.....	39
10. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงศิษย์.....	40
11. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงเพื่อน.....	43
12. รูปแบบค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวที่เขียนถึงคู่วิก.....	45
13. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง พ่อและแม่.....	53
14. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง ลุง-ป้าที่สนิทและไม่สนิท.....	56
15. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง น้า-อาที่สนิทและไม่สนิท.....	60
16. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง พี่ที่สนิทและไม่สนิท.....	66
17. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง ครูที่สนิทและไม่สนิท.....	69
18. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง บุตร.....	71
19. แสดงการใช้ค่าขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึงหลานที่สนิทและไม่สนิท.....	73

ตารางที่	หน้า
20. แสดงการใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง น้องทั้งที่สนิทและไม่สนิท.....	76
21. แสดงการใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง ศิษย์ที่สนิทและไม่สนิท.....	79
22. แสดงการใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่มเมื่อเขียนถึง เพื่อนที่สนิทและไม่สนิทซึ่งมีอายุมากกว่า เท่ากัน และ อ่อนกว่า.....	82
23. แสดงการใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่ม เมื่อเขียนถึง สามเณร/ภรรยา.....	85
24. แสดงการใช้คำขึ้นต้นจดหมายส่วนตัวของผู้เขียน 4 กลุ่มเมื่อเขียนถึง คู่รัก...	87